

Sygn. akt: II S 211/19

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2019 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny - Odwoławczy w składzie następującym: Przewodniczący: sędzia Lucyna Rajchel
Sędziowie: Izabella Stawicka

Joanna Czernecka
po rozpoznaniu w dniu 17 września 2019 roku w Krakowie
na posiedzeniu niejawnym
sprawy ze skargi M. J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie Sądu Rejonowego w Wadowicach sygn. akt I Ns 1234/13

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego w Wadowicach
postanawia:

1. stwierdzić, że w sprawie I Ns 1234/13 toczącej się przed Sądem Rejonowym w Wadowicach doszło do przewlekłości postępowania,
2. przyznać od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Wadowicach na rzecz skarżącej M. J. kwotę 3000 zł (trzy tysiące złotych),
3. w dalszej części skargę oddalić,
4. nakazać Sądowi Rejonowemu w Wadowicach zwrot skarżącej kwoty 200 zł (dwieście złotych).

SSO Joanna Czernecka SSO Lucyna Rajchel SSO Izabella Stawicka

UZASADNIENIE

W skardze z dnia 30 kwietnia 2019 roku, złożonej w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. nr 179, poz. 1843), skarżąca M. J. domagała się:

1. stwierdzenia, że w zaskarżonej sprawie — toczącej się przed Sądem Rejonowym w Wadowicach, Wydział I Cywilny, sygn. akt I Ns 1234/13 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydania zaleceń sądowi rozpoznającemu skargę do podjęcia w wyznaczonym terminie następujących odpowiednich czynności, w postaci zebrania pełnej dokumentacji powoływanej przez strony jako dowody w sprawie, koncentracji i oceny zebranego materiału dowodowego celem ustalenia pełnych stanowisk stron, wyczerpania przez strony inicjatywy dowodowej oraz rozstrzygnięcia sprawy — w terminie jednego miesiąca od dnia wydania orzeczenia w sprawie;
3. przyznania skarżącemu odpowiedniej kwoty pieniężnej w wysokości 20 000 zł z uwagi na okoliczności powodujące przewlekłość postępowania;
4. dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów wskazanych w skardze;

5. zasądzenia na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym opłaty sądowej w wysokości 200 zł.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że skierowała do Sądu Rejonowego w Wadowicach wniosek o podział majątku wspólnego. Wniosek został złożony z końcem 2013 r., sprawa została zarejestrowana w Wydziale I Cywilnym pod sygn. akt I Ns 1234/13. Dotychczas odbyło się zaledwie 5 rozpraw w tym pierwsza po blisko trzech latach od złożenia wniosku. Ostatnia z rozpraw odbyła się rok temu. Zdaniem skarżącej brak zakończenia sprawy był związany z nieregularnym wyznaczaniem terminów rozpraw, znacznej odległości czasowej między nimi oraz sposobem gromadzenia materiału dowodowego w sprawie. Z uwagi na charakter sprawy skarżąca ma możliwości podjęcia miarodajnych decyzji majątkowych ponieważ pomimo znacznego upływu czasu nieruchomości będąca majątkiem wspólnym nadal nie została podzielona. Skarżąca nie otrzymała środków pozwalających jej na rozpoczęcie samodzielnego życia choć od rozwodu minęło już wiele lat. Z uwagi na konflikt pomiędzy stronami nieruchomości pozostaje niezamieszкана a wieloletni proces sądowy powoduje, że strony nadal nie mogą zakończyć wspólnych spraw majątkowych.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego w Wadowicach zgłaszając swój udział w sprawie, przedstawił tok podejmowanych w sprawie czynności i w konkluzji wniósł o oddalenie skargi, zasądzenie od skarżącej na rzecz Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Rejonowego w

Wadowicach kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; rozpoznanie skargi także pod nieobecność strony przeciwnej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący przebieg postępowania:

Postępowanie w przedmiotowej sprawie rozpoczęło się z dniem 15 listopada 2013 r. (data wpływu wniosku do sądu). Zarządzeniem z dnia 19 listopada 2013 r. sprawa została przydzielona do referatu SSR Beaty Józefiak. Zarządzeniem z dnia 16 grudnia 2013 r. wezwano pełnomocnika wnioskodawczyni do uzupełnienia braków, które to braki zostały uzupełnione w styczniu i w lutym 2014r. oraz zarządzono weryfikację nr PESEL uczestnika. Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2014r. Sąd zwolnił wnioskodawczynię od kosztów sądowych w zakresie połowy opłaty sądowej od wniosku, oddalając wniosek w pozostałym zakresie. Na powyższe orzeczenie wnioskodawczym wniosła zażalenie, skutkiem czego Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 3 września 2014r. zwolnił wnioskodawczynię od kosztów sądowych w całości. Akta zostały zwrócone do sądu rejonowego w dniu 16 września 2014 r. Zarządzeniem z dnia 28 kwietnia 2015r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 24 listopada 2015r. W dniu 23 października 2015r. wnioskodawczym wniosła o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu, albowiem trudna sytuacja majątkowa zmusiła ją do wypowiedzenia pełnomocnictwa dotychczasowemu pełnomocnikowi z wyboru. Zarządzeniem z dnia 23 listopada 2015r. wezwano wnioskodawczynię do uzupełnienia braków formalnych wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Na rozprawie w dniu 24 listopada 2015r. Sąd ujawnił wniosek, odpowiedź na wniosek, oraz wniosek wnioskodawczym o ustanowienie pełnomocnika z urzędu; celem uzupełnienia przez wnioskodawczynię braków formalnych wniosku oraz w związku z określeniem terminu pełnomocnikowi uczestnika, odroczone rozprawę z terminem na piśmie. Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału z dnia 26 listopada 2015r. akta sprawy przydzielono do referatu aktualnego referenta w związku z tworzeniem referatu jednego z dwóch nowo powołanych sędziów. Wnioskodawczyni uzupełniła swój wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w dniu 3 grudnia 2015 r. Pismem z dnia 16 grudnia 2015r. uczestnik złożył wniosek o zabezpieczenie dowodu w postaci dokumentacji księgowej przedsiębiorstwa. Postanowieniem z dnia 29 grudnia 2015r. Sąd ustanowił dla wnioskodawczym pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata którego wyznaczyła ORA w B. w dniu 15 lutego 2016 r. Postanowieniem z dnia 23 lutego 2016r. Sąd zobowiązał pełnomocnika wnioskodawczym do złożenia pisma przygotowawczego w którym ustosunkuje się do odpowiedzi na wniosek uczestnika oraz wyznaczył termin rozprawy na dzień 12 maja 2016r. Na rozprawie w dniu 12 maja 2016r. streszczono przebieg dotychczasowego postępowania, odebrano oświadczenie od pełnomocnika uczestnika o rozszerzeniu stanowiska co do składu majątku wspólnego. Wobec wyrażenia przez strony woli podjęcia prób ugodowych Sąd skierował sprawę do mediacji oznaczając jej termin na okres 2 miesięcy. Na zgodny wniosek pełnomocników stron postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2016r. postępowanie mediacyjnej zostało przedłużone do dnia 31 sierpnia 2016r., a następnie, także na wniosek stron, przedłużono postępowanie mediacyjne do 31

października 2016 r. Mediatora w dniu 9 listopada 2016r. (data prezentaty sądowej) przedłożył protokół, z którego wynika że strony nie zawarły porozumienia pomimo odbycia czterech posiedzeń mediacyjnych. Zarządzeniem z dnia 8 grudnia 2016r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 27 kwietnia 2017r. Na terminie rozprawy dopuszczono dowód z przesłuchania stron i rozpoczęto przesłuchanie uczestnika, a to wobec nieusprawiedliwionego niestawiennictwa wnioskodawczyni, mimo jej wezwania do osobistego stawiennictwa. Sąd kontynuował przesłuchanie uczestnika na rozprawie w dniu 21 września 2017r., a także rozpoczął przesłuchanie wnioskodawczyni. Pomiędzy rozprawami sąd zwracał się do banku. Celem dokończenia przesłuchania wnioskodawczyni rozprawę odroczone z terminem na dzień 14 grudnia 2017r. W okresie między rozprawami z dnia 21 września 2017r i 14 grudnia 2017r. toczyło się postępowanie międzyinstancyjne w przedmiocie postanowienia Sądu o przyznaniu wynagrodzenia mediatorowi za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego. Podczas rozprawy w dniu 14 grudnia 2017r. dokończono przesłuchanie wnioskodawczyni oraz zwrócono się do Urzędu Skarbowego w W. o dokumentację księgową przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego oraz do Sądu Okręgowego w Krakowie o akta sprawy rozwodowej, a celem prowadzenia dalszego postępowania dowodowego rozprawę odroczone na dzień 19 kwietnia 2018 r. W styczniu 2018 r. nadesłano do sądu akta rozwodowe oraz została udzielona odpowiedź przez US. W marcu 2018 r. uczestnik wniósł o zawieszenie postępowania, a nadto zgłosił szereg wniosków dowodowych. Na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2018r. Sąd oddalił wniosek uczestnika o zawieszenie postępowania w sprawie oraz wezwał pełnomocnika uczestnika do sprecyzowania wniosku o zabezpieczenie roszczenia. Sąd dopuścił również dowód z szeregu dokumentów załączonych do akt sprawy oraz dowody z opinii biegłych - rzeczoznawcy majątkowego oraz z zakresu rachunkowości. Po sprecyzowaniu wniosku o udzielenie zabezpieczenia, postanowieniem z dnia 7 maja 2018r. Sąd wniosek oddalił. W okresie od 28 maja 2018r. do 3 lipca 2018r. akta znajdowały się w postępowaniu między instancyjnym. Zarządzeniem z dnia 7 grudnia 2018r. polecono zwrócić się do biegłego z zakresu rachunkowości o sporządzenie opinii na piśmie w 3 egzemplarzach w terminie 4 miesięcy. Odezwa została przesłana biegłej w lutym 2019 r. Opinia wpłynęła do sądu w dniu 6 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga częściowo jest uzasadniona.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.), ustawa ta reguluje zasady i tryb wnoszenia oraz rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze. W myśl ust. 2 tego artykułu przepisy ustawy stosuje się odpowiednio, gdy na skutek działania lub bezczynności sądu albo komornika sądowego doszło do naruszenia prawa strony do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej lub innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Stosownie do art. 2 powołanej ustawy, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (ust. 1), przy czym dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty (ust. 2). Oznacza to, iż celem powyższej skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego. Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez Sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04 (OSNP 2005 nr 5, poz. 71), postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest samodzielnym postępowaniem zmierzającym do stwierdzenia przewlekłości i ewentualnie zasądzenia z tego tytułu odpowiedniego odszkodowania (zadośćuczynienia). W uchwale tej Sąd Najwyższy podzielił równocześnie pogląd, że celem tego postępowania jest przeciwdziałanie przewlekłości postępowania w trakcie jego trwania i ewentualne przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” jako wstępnej (tymczasowej) rekompensaty.

Podobnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 102), dodając tam, że omawiana skarga stanowi doraźną interwencję przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania. Sąd Najwyższy podkreślał również, że publicznoprawnym celem ustawy jest stworzenie realnego i skutecznego środka zapobiegającego przewlekłości postępowania, czyli takiego środka, którego funkcją jest przede wszystkim wymuszanie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu, a więc „stworzenie mechanizmu prawnego wymuszającego rozpoznanie sprawy przez sąd” (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 134 i uchwałę Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2005 r., III SPP 115/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 135).

Unormowania ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki stanowią realizację przepisu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r., podpisanej przez Polskę w dniu 26 listopada 1991 r. i ratyfikowanej w dniu 19 listopada 1992 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 427), przyznającego każdemu prawo do rzetelnego i publicznego rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły sąd ustanowiony ustawą, przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytaczanej przeciwko niemu sprawie karnej, a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi, iż każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Oceniając skargę M. J. przy uwzględnieniu przedstawionych wyżej regulacji i założeń teoretycznych przedmiotowej instytucji stwierdzić należało, że w sprawie zaistniała przewlekłość w okresie od września 2014 r. do kwietnia 2015 r. kiedy Sąd nie podjął żadnej czynności po zwrocie akt z Sądu Okręgowego. Czas zupełnej beczynności sądu wyniósł ponad 7 miesięcy. Wprawdzie w dniu 14 listopada 2014 r. zostało wydane zarządzenie o przedłożeniu akt asystentowi ”celem sporządzenia projektu zarządzenia/orzeczenia”, jednak zarządzenie to dotyczy zupełnie nieokreślonego orzeczenia, które finalnie wydane nie zostało, ani też samo zarządzenie nie zostało wykonane. Dopiero w dniu 28 kwietnia 2015 r. wyznaczono termin rozprawy na odległy termin - 24 listopada 2015 r. Beczynność sądu w tym okresie była więc wielomiesięczna i nieusprawiedliwiona żadnymi względami.

W dalszych okresach nie stwierdzono okresów całkowitej beczynności, jak i działań o charakterze pozornym, czy oczywiście niepotrzebnych. Wydawane przez sąd (przewodniczącego) w niniejszej sprawie zarządzenia i postanowienia były właściwe dla ujawniających się kolejno okoliczności i zmieniających się realiów postępowania. Za każdym razem stanowiły one adekwatną reakcję na wnioski, postawę procesową stron, czy na fakty procesowe wymagające podejmowania z urzędu innych działań. Na czas trwania postępowania zasadniczy wpływ miały działania samych stron postępowania. Nie można również pomijać, że w 2016 roku strony podejmowały próby polubownego rozwiązania sporu. Na ich wniosek postępowanie do zostało dwukrotnie przedłużane - co również miało wpływ na długość postępowania. W dalszym okresie zdaniem Sądu Okręgowego postępowanie toczyło się bez nadmiernych przerw, zaś Sąd podejmował adekwatne do stanu sprawy czynności nakierowane na merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy.

Podsumowując stwierdzić należy, że w ocenie Sądu rozpoznającego przedmiotową skargę zaistniała kilkumiesięczna, całkowita beczynność sądu, co uzasadnia uwzględnienie skargi. Zgodnie z art. 12 ust. 4 w/w ustawy, uwzględniając skargę sąd przyznaje sumę pieniężną w wysokości od 2 tys. do 20 tys. zł, nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego postępowania. Skarżąca domagała się przyznania jej kwoty 20.000 zł, którą Sąd Okręgowy uznał za wygórowaną. Biorąc pod uwagę, że postępowanie trwa już blisko 6 lat, Sąd kierując się wytycznymi ustawodawcy ze wskazanego wyżej przepisu, uznał, że kwotą adekwatną jest kwota 3000 zł, która stanowi iloczyn kwoty 500 zł i lat postępowania. Sąd miał bowiem na uwadze fakt, że stwierdzono tylko jeden okres przewlekłości, a czas postępowania wydłużony jest także na skutek działań samych stron. Żądanie zasądzenia na rzecz skarżącej kwoty ponad 3 000 zł zostało zatem oddalone.

Sąd Okręgowy oddalił także żądanie wydania zaleceń Sądowi Rejonowemu albowiem jak wynika z analizy akt, Sąd podjął czynności zmierzające do rozstrzygnięcia sprawy (akta zostały aktualnie zwrócone przez biegłą wraz z opinią).

Wobec uwzględnienia skargi, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy nakazano zwrot skarżącej uiszczonych opłat od skargi.

SSO Joanna Czernecka SSO Lucyna Rajchel SSO Izabella Stawicka